Indian Freedom Movements

Indian Freedom Movements | భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు

భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు భారతదేశ ప్రజలు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం పొందడానికి ఏడాది పాటు సాగిన స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి నిదర్శనం. 1857 తిరుగుబాటుతో 1857లో ప్రారంభమైన భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం 1947లో భారత స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించడంతో ముగిసింది.

అనేక ఉద్యమాలు విజయవంతం కాలేదు, అయితే అవి భారతదేశంలోని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ మూలాలను కదిలించేంత శక్తివంతమైనవి. అన్ని స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాల అంతిమ లక్ష్యం బ్రిటిష్ పాలన నుండి పూర్తి స్వాతంత్ర్యం పొందడం.

List of Indian Freedom Movements (1857-1942) | భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాల జాబితా (1857-1942)

సంవత్సరం	భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు	ప్రాముఖ్యత
1857	1857 తిరుగుబాటు	మీరట్‌లోని సిపాయిల తిరుగుబాటు ఢిల్లీ, ఆగ్రా, కాన్పూర్ మరియు లక్నో వరకు వ్యాపించింది.
1905 -1911	స్వదేశీ ఉద్యమం	లార్డ్ కర్జన్ చే బెంగాల్ విభజన
1914-1917	గదర్ ఉద్యమం	కోమగట మారు సంఘటన
1916-1918	హోమ్ రూల్ ఉద్యమం	బాల గంగాధర్ టికల్ అన్నీ బెసెంట్‌తో కలిసి ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు
1917	చంపారన్ సత్యాగ్రహం	మహాత్మా గాంధీ ద్వారా భారతదేశంలో మొదటి అహింసా నిరసన
1919	రౌలట్ సత్యాగ్రహం	
1920	ఖిలాఫత్ మరియు సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం	మహాత్మా గాంధీ నేతృత్వంలోని మొదటి ప్రజా ఉద్యమం
1930	శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం	ఉప్పు చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడానికి ప్రారంభించబడింది
1940	వ్యక్తిగత సత్యాగ్రహం	ఆగస్టు ఆఫర్‌కు వ్యతిరేకంగా ప్రారంభించబడింది
1942	క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం	బ్రిటీష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా మహాత్మా గాంధీ తన మూడవ ప్రధాన ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు

Overview of Indian Freedom Movements | భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాల అవలోకనం

భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు అనేక సంవత్సరాల పోరాటాల తర్వాత భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యానికి మార్గం సుగమం చేశాయి. భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు భారతీయ ప్రజల ఐక్యతను బలోపేతం చేయడానికి కొనసాగాయి మరియు బ్రిటిష్ మూలాలను బలహీనపరిచాయి. ఇక్కడ ముఖ్యమైన భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాల అవలోకనం ఉంది.

Revolt of 1857 | 1857 తిరుగుబాటు

1857 తిరుగుబాటు బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా జరిగిన మొదటి స్వాతంత్ర్య యుద్ధం. 1857 మే 10న మీరట్‌లో తిరుగుబాటు ప్రారంభమైంది. ఉద్యమం నెమ్మదిగా ఢిల్లీ, ఆగ్రా, కాన్పూర్ మరియు లక్నోలకు వ్యాపించింది. బ్రిటీష్ వారిపై పోరాటం మరియు మొదటి భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమానికి ఇది మొదటి అడుగు అయినప్పటికీ, అది విజయవంతం కాలేదు. అయినప్పటికీ, ఇది ప్రజలపై గణనీయమైన ప్రభావాన్ని చూపుతుంది మరియు స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం కోసం చేతులు కలపడానికి భారతీయ పౌరుల మనోభావాలను ప్రేరేపించింది.

ఈ స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం బ్రిటీష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ పాలనకు ముగింపు పలికింది, ఇది అంతకుముందు భారతదేశంపై ప్రత్యక్ష నియంత్రణను కలిగి ఉంది. తిరుగుబాటు భారతదేశంలో బ్రిటిష్ పాలన పునాదిని పూర్తిగా కదిలించింది మరియు భారత పరిపాలనను నిర్వహించడంలో వారి అసమర్థతను బహిర్గతం చేసింది. భారత ప్రభుత్వ చట్టం, 1858 బ్రిటిష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ పాలనను రద్దు చేసింది. ఒక స్పష్టమైన నాయకుడు లేకపోవడం మరియు ప్రణాళిక లేని కారణంగా తిరుగుబాటు విఫలమైంది.

Swadeshi Movement | స్వదేశీ ఉద్యమం

1905లో బెంగాల్ విభజన గురించి లార్డ్ కర్జన్ ప్రకటించిన తర్వాత స్వదేశీ ఉద్యమం ప్రారంభమైంది. జాతీయ ఐక్యతను దెబ్బతీసేందుకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం బెంగాల్‌ను రెండు ప్రావిన్సులుగా విభజించినట్లు ప్రకటించింది. 1905 ఆగస్టు 7న కలకత్తా టౌన్ హాల్‌లో జరిగిన సమావేశంలో బహిష్కరణ తీర్మానం ఆమోదించబడింది.

ఇది స్వదేశీ ఉద్యమాన్ని స్థాపించి, చీలిపోయిన నాయకత్వాన్ని ఏకతాటిపైకి తెచ్చింది. స్వదేశీ ఉద్యమం స్థానిక వస్తువులు మరియు సేవల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. బ్రిటీష్ ఉత్పత్తులను బహిరంగంగా కాల్చినప్పుడు ఉద్యమం హింసాత్మకంగా ప్రారంభమైంది. ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఆందోళనకారులను నిర్బంధించడం ప్రారంభించింది మరియు ఫలితంగా బెంగాల్ విభజన జరిగింది.

Ghadar Movement | గద్దర్ ఉద్యమం

గదర్ ఉద్యమం భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాల దృష్టాంతంలో గణనీయమైన మార్పును తీసుకువచ్చింది. పంజాబ్ నుండి ప్రజలు 1900లలో పొలాలు మరియు కర్మాగారాలలో పనిచేయడానికి ఉత్తర అమెరికాకు ముఖ్యంగా కెనడా మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్‌కు వలస వచ్చారు. బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న అననుకూల విధానాలకు వ్యతిరేకంగా కార్మికుల సంఘాలను ఏర్పాటు చేయాలనే ఆలోచనను వారికి పరిచయం చేశారు.

ఈ భావజాలం గదర్ పార్టీ అని కూడా పిలువబడే పసిఫిక్ కోస్ట్ హిందుస్థాన్ అసోసియేషన్ ఏర్పాటుకు దారితీసింది. 20వ శతాబ్దపు ప్రారంభంలో, ఉపాధి వెతుక్కుంటూ కెనడాకు వచ్చే భారతీయ వలసదారుల సంఖ్యను తగ్గించేందుకు జాతి వివక్ష ఆధారంగా అనేక కఠినమైన ఇమ్మిగ్రేషన్ చట్టాలు అమలులోకి వచ్చాయి. వలసదారులతో కూడిన ఓడ కెనడా నుంచి వెనక్కి పంపబడింది. బ్రిటిష్ పోలీసులతో జరిగిన ఘర్షణలో ప్రయాణికులు చనిపోయారు. బ్రిటీష్ ప్రభుత్వ క్రూరమైన చర్య గదర్ ఉద్యమానికి నాంది పలికింది. 1917లో, మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత గదర్ పార్టీ కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ మరియు సోషలిస్ట్ పార్టీగా విడిపోయింది.

Home Rule Movement |హోమ్ రూల్ ఉద్యమం

హోమ్ రూల్ ఉద్యమం మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానికి దేశం యొక్క ప్రతిస్పందనగా పనిచేసింది. హోమ్ రూల్ ఉద్యమం ఏప్రిల్ 1916లో బెల్జియంలో బాలగంగాధర్ తిలక్ చేత ప్రారంభించబడింది. ఈ ఉద్యమం తరువాత సెప్టెంబరు 1916లో మద్రాసులో అన్నీ బిసెంట్ చేరింది. ఈ ఉద్యమం బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ జోక్యం లేకుండా స్వయం పాలనను సాధించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇది రాజకీయ అవగాహనను పెంచడం ద్వారా భారతదేశం మరియు దాని ప్రజల బలాన్ని ప్రదర్శించింది. ఈ ఉద్యమం 1917 మాంటెగ్ డిక్లరేషన్‌కు దారితీసింది.

Champaran Movement | చంపారన్ ఉద్యమం

చంపారన్ ఉద్యమాన్ని మహాత్మా గాంధీ ప్రారంభించారు. ఇది భారతదేశంలో స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో మహాత్మా గాంధీ యొక్క మొదటి శాసనోల్లంఘన చర్య. ఇది 1917లో బీహార్‌లోని చంపారన్ జిల్లాలో జరిగింది. బీహార్‌లోని చంపారన్ జిల్లాకు చెందిన ఇండిగో రైతులు తింకతీయ వ్యవస్థలో దయనీయమైన పరిస్థితులను కలిగి ఉన్నారు. Tinkathiya వ్యవస్థ రైతులు లేదా సాగుదారులు వారి భూమిలో ఉత్తమమైన 3/20 వంతులో నీలిమందు సాగు చేయమని బలవంతం చేస్తుంది మరియు దానిని తక్కువ ధరకు విక్రయించమని వారిని బలవంతం చేస్తుంది.

రాజ్‌కుమార్ శుక్లా మహాత్మా గాంధీని కలుసుకుని సహాయం కోరాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. ఆయన లక్నో వెళ్లి గాంధీజీని ఆహ్వానించారు. మహాత్మా గాంధీ చంపారన్ చేరుకుని శాసనోల్లంఘన ఉద్యమాన్ని ఆశ్రయించారు. అతను చంపారన్‌లో భూస్వాములకు వ్యతిరేకంగా సమ్మెలు మరియు ప్రదర్శనలు ప్రారంభించాడు.

Rowlatt Movement| రౌలట్ ఉద్యమం

1919 అరాచక మరియు విప్లవాత్మక నేరాల చట్టం బ్రిటీష్ భారత ప్రభుత్వంచే ఆమోదించబడింది మరియు దీనిని రౌలట్ చట్టం అని పిలుస్తారు. ఉగ్రవాద కార్యకలాపాలకు పాల్పడినట్లు ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న ఎవరినైనా విచారణ లేకుండా రెండేళ్ల వరకు జైలులో పెట్టే అధికారాన్ని ఈ చట్టం ప్రభుత్వానికి ఇచ్చింది. రౌలత్ చట్టం ద్వారా పత్రికా స్వేచ్ఛను నిరోధించారు.

బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం విధించిన రౌలట్ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా 6 ఏప్రిల్ 1919న మహాత్మా గాంధీ అహింసా సత్యాగ్రహాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ ఉద్యమాన్ని రౌలట్ సత్యాగ్రహం అని కూడా అంటారు. ఈ ఉద్యమం సందర్భంగా దేశవ్యాప్త హర్తాళ్‌ను ప్రకటించి అణచివేత చర్యలకు వ్యతిరేకంగా సభలు నిర్వహించి పనులకు వెళ్లడం మానుకోవాలని కోరారు. ఢిల్లీలో హర్తాళ్ విజయవంతమైంది, పంజాబ్ హింసాత్మకంగా మారింది. గాంధీజీ ఆ తర్వాత హర్తాళ్‌ను తాత్కాలికంగా నిలిపివేశారు.

Khilafat Movement |ఖిలాఫత్ ఉద్యమం

ఖిలాఫత్ ఉద్యమాన్ని అలీ సోదరులు ప్రారంభించారు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత టర్కీతో జరిగిన అన్యాయానికి వ్యతిరేకంగా తిరస్కరణ మరియు నిరసనను ప్రదర్శించడం ఉద్యమం. బ్రిటీష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా మహాత్మా గాంధీ చేపట్టిన నిరసన ఉద్యమం. టర్కీలో కూలిపోతున్న ఖలీఫా స్థితిని పునరుద్ధరించాలని ఉద్యమం డిమాండ్ చేసింది.

Civil Disobedience Movement | శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం

శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం 1930లో మహాత్మా గాంధీచే ప్రారంభించబడింది మరియు భారతదేశంలో స్వాతంత్ర్యానికి మార్గం సుగమం చేసిన ఘనత. 1930లో స్వాతంత్ర్య దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని ఈ ఉద్యమం ప్రారంభమైంది.

ఉద్యమం 12 మార్చి 1930న దండి మార్చ్‌తో ప్రారంభమైంది. గాంధీజీ 78 మంది ఇతర సభ్యులతో కలిసి ఉప్పు చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడానికి సబర్మతి ఆశ్రమం నుండి కాలినడకన బయలుదేరి దండికి చేరుకున్నారు. ఉప్పు ఉత్పత్తి చట్టవిరుద్ధంగా పరిగణించబడింది మరియు ప్రభుత్వంచే నియంత్రించబడింది. ఈ సంఘటన తరువాత, శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం దేశవ్యాప్తంగా ఆమోదించబడింది...

Individual Satyagraha | వ్యక్తిగత సత్యాగ్రహం

భారత ప్రజల అంగీకారం లేకుండా భారతదేశాన్ని రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలోకి లాగినందుకు భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ (INC) నాయకులు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంపై అసంతృప్తితో ఉన్నారు. INC వలస పాలన నుండి పూర్తి విముక్తిని కోరిన తర్వాత వ్యక్తిగత సత్యాగ్రహాన్ని మహాత్మా గాంధీ ప్రారంభించారు. మొదటి ముగ్గురు సత్యాగ్రహులు బ్రహ్మ దత్, వినోబా భావే మరియు జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ.

Quit India Movement | క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం

మార్చి 1942లో భారతదేశానికి వచ్చిన క్రిప్స్ మిషన్ రాక తర్వాత భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ క్విట్ ఇండియా ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించింది మరియు భారతదేశ సమస్యలకు ఏ విధమైన రాజ్యాంగపరమైన పరిష్కారాన్ని వాగ్దానం చేయలేకపోయింది. మహాత్మా గాంధీ 1942 ఆగస్టులో క్విట్ ఇండియా ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించి బ్రిటిష్ వారిని భారతదేశం విడిచి వెళ్ళవలసి వచ్చింది.

ఈ ఉద్యమాన్ని 'భారత్ చోడో ఆందోళన్' అని కూడా అంటారు. కాంగ్రెస్ చట్టవిరుద్ధమైన సంఘాన్ని ప్రకటించింది మరియు దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న దాని కార్యాలయాలపై దాడులు జరిగాయి. నాయకులను అరెస్టు చేయడంతో భారతదేశంలో గందరగోళ వాతావరణం నెలకొంది. ఉద్యమం సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం కోసం డిమాండ్ చేసింది.

భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు: తరచుగా అడిగే ప్రశ్నలు

1. భారతదేశంలో స్వాతంత్ర్య ఉద్యమ చరిత్ర ఏమిటి?
జ: భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలు 1857లో 1857 తిరుగుబాటుతో ప్రారంభమయ్యాయి. బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన మొదటి స్వాతంత్ర్య యుద్ధం. ఇది ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీకి వ్యతిరేకంగా మీరట్‌లో ప్రారంభమైంది.

2. 'బ్లాక్ బిల్లు' అని ఏ చట్టాన్ని పిలుస్తారు?
జ: భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో రౌలట్ చట్టాన్ని 'బ్లాక్ బిల్లు' అని పిలిచేవారు.

3. ఖిలాఫత్ ఉద్యమాన్ని ఎవరు ప్రారంభించారు?
జ: అలీ సోదరులు ఖిలాఫత్ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు, ఆ తర్వాత మహాత్మా గాంధీ కూడా చేరారు.

4. భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటం ఎప్పుడు ప్రారంభమైంది మరియు ఎప్పుడు ముగిసింది?
జ: భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటం 1857లో 1857 తిరుగుబాటుతో ప్రారంభమై 1947 వరకు కొనసాగింది.

5. భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో భారతీయ ముస్లింలు పాల్గొనడానికి కారణం ఏమిటి?

జ: భారతీయ ముస్లింలు బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా ఖిలాఫత్ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. అనంతరం సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమంలో చేరారు.